

Területi komplex történelmi emlékverseny az első világháború befejezésének 100. évfordulójára

Postára adási határidő:2018. november 08.

1. A háború kitörésével kapcsolatos alapfogalmak

Párosítsd össze a meghatározásokat (a-m) a háborúhoz kapcsolódó alapfogalmakkal 1-13!

Meghatározások:

a. Az első világháborút megelőzően az angolok voltak a tengerek urai. Németország azonban tengeri flottáját jelentősen növelni kívánta. A flottaépítési program keretében nagy csatahajók (Dreadnoughts) építésébe kezdtek. Ez a lépés az angolok tengeri uralmát veszélyeztette.

b. A XIX. század végén a világ nagyhatalmai–Anglia és Franciaország- jelentős tengeren túli gyarmatbirodalommal rendelkeztek. Németország arra törekedett, hogy gyarmatokat szerezzen, és ezen keresztül kényszerítse ki a világ újrafelosztását.

c. Franciaország hatalmas hadsereggel, de gyenge flottával rendelkezett ezért tartottak az erősödő Németországtól. 1904-ben szövetségre léptek az angolokkal és létrehozták az antantot, mivel háború az angolok jelentős tengeri flottával segíthették a franciákat.

d. A 1870-ben francia-porosz háborúban a poroszok hatalmas vereséget mértek a franciákra. A német császárságot 1871-ben Párizsban kiáltották ki, így jött létre az egységes Németország. A háború következményeként a franciák elvesztették két tartományukat, Elzászt és Lotaringiát, melyeket vissza akartak szerezni.

e. A Habsburg birodalom célja a balkáni terjeszkedés volt, elsősorban Szerbia rovására, amely Oroszország szövetségese volt. Ausztria tisztában volt vele, hogy nem tudja Oroszországot legyőzni német segítség nélkül.

f. A hadi kiadások 1870 és 1914 között 300%-osára növekedtek a főbb európai országokban. Bevezették a kötelező sorozást is, amely azt jelentette, minden 18 éven felüli férfinak el kellett kötelezően töltenie egy bizonyos időt a hadseregben.

g. Franciaország és Anglia által 1904-ben létrehozott katonai tömb melyhez 1907-ben Oroszország is csatlakozott.

h. Németország, az Osztrák-Magyar Monarchia és Olaszország által létrehozott szövetség 1882-ben. A szerződés szerint háború esetén a felek kölcsönösen segítik egymást.

i. Német haditerv, mely lehetővé tette volna a kétfrontos háborút Németország számára. A terv szerint Franciaországot Belgiumon keresztül lerohanják és gyorsan legyőzik, mielőtt Oroszország ellen fordulnak.

j. Az Osztrák-Magyar Monarchiában számos nemzetiség élt, melyek célja a kiszakadás a birodalomból és önálló államok létrehozása volt.

k. Az ipari forradalmat követően az iparosodott országoknak (pl. Németországnak) egyre több piacra volt szüksége, hogy eladhassák megtermelt áruikat.

l. 1912-13 során Szerbia segítségével a Balkánon számos ország kivívta függetlenségét az Oszmán-török birodalommal szemben. Ennek következtében Szerbia jelentősen megerősödött.

m. 1908-ban Ausztria-Magyarország bekebelezte Boszniát. Ez magára haragította Oroszországot és jelentősen rontotta kapcsolatait Szerbiával.

Alapfogalom	Meghatározás
1. Antant	
2. A francia félelem	
3. Központi hatalmak	
4. Új piacok szerzése	
5. Fegyverkezési verseny	
6. Gyarmatok	
7. A tengerek feletti uralom	
8. Boszniai válság	
9. Osztrák-Magyar Monarchia a Balkánon	
10. Balkáni háborúk	
11. Nemzetiségek az Osztrák-Magyar Monarchiában	
12. Schliffen terv	
13. Francia-porosz háború	

2. Európa 1914 kezdetén

Jelöld a következő oldalon található térképen az alábbiakat:

a, Színezd a központi hatalmakat kékre!

b, Színezd az antanthatalmakat zöldre!

c. Írd az alábbi országok nevét a térképre: Nagy-Britannia, Franciaország, Németország, Osztrák-Magyar Monarchia, Oroszország, Szerbia!

d. Jelöld az alábbi városokat a térképen: London, Párizs, Bécs, Berlin, Szentpétervár, Sarajevó!

e. Mivel igazolható a térkép alapján az az állítás, hogy az antanthatalmak harapófogóként fogták közre Németországot?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Európa 1914 kezdetén. A 2. feladathoz kapcsolódó térkép

3. Nézz utána melyik katonai tömbnek voltak szövetségesi az alábbi országok a háború során!

1. Törökország 2. Olaszország 3. Nepál 4. Új-Zéland 5. Bulgária 6. Egyesült Államok

Központi hatalmak:

Antant hatalmak:
----

4. A háborút közvetlenül kiváltó ok: a szarajevói merénylet.

Az alábbiakban részletet olvashatsz egy korabeli újságcikkből. A szöveg alapján válaszolj a kérdésekre!

„Vasárnap délelőtt 11 órakor Szarajevó városában Ferenc Ferdinánd trónörökös és felesége, Hohenberg Zsófia hercegnő gyilkos merénylet áldozata lett. Egy gonosz kéz elvetemült cselekedete megfosztotta Ausztria-Magyarországot trónörökösétől, aki az uralkodás gondjaira nagy szeretettel, erős férfitias akarattal és nemes becsvágygal készült.

A rettenetes bűntény hatása alatt állunk s ebben a pillanatban még csak az irtózatos fájdalom markolását érezzük, a csapás elemi erővel nehezedik elménkre és szívünkre, a következményeket, amelyeket e szomorú, lesújtó esemény maga után von, mérlegelni még nem tudjuk. De érezzük, hogy jönnie kell a megtorlásnak, s ha valóban igaz az, hogy itt politikai gyilkosságról van szó, akkor erős karunk kíméletlen lesz mindenkivel szemben.

Két elvetemült szerb követte el a merényletet, bombával és pisztollyal. A bombákról megállapították, hogy a szerb hadsereg felszereléséből valók, a hitvány cselekedetet pedig a szerbek egy nemzeti ünnepén követték el. Mennyi összefüggésük van ezeknek a tényeknek a gyilkossággal, azt kíméletlenül fogja megállapítani a vizsgálat, és kíméletlen lesz a megtorlás is, amely egy nagy birodalmat uralkodásra kijelölt trónörökösztől fosztott meg s milliókat döntött gázsza.

Az egész birodalmat mélységes gyászba döntötte a szomorú eset, fájjaljuk a nagyra hivatott örökös elmúlását s teteme felett aggodalommal szemléljük azokat a hullámokat, amelyek körülcsapdosnak, s amelyeknek áldozata lett Ferenc Ferdinánd.”

- Hol és mikor történt a merénylet?
.....
- Kik estek áldozatul a merénylőknek?
.....
- Milyen tisztséget viselt Ferenc Ferdinánd?
.....
- Kik követték el a cikk szerint a merényletet?
.....
- Milyen választ kell adnia Ausztria-Magyarországnak a merényletre a cikk szerzője szerint?
.....
.....
.....
- Keress melléknéveket, melyekkel az újságíró a merényletet és a helyzetet jellemzi! Mit gondolsz, hogyan befolyásolhatta a cikk a korabeli emberek hangulatát?
.....
.....
.....

5. A háború kezdete.

Alább egy korabeli amerikai karikatúrát láthatsz „A barátság láncolata” címmel.

A rajz és ismereteid alapján próbált összefoglalni hogyan vezetett Ausztria-Magyarország ellentéte Szerbiával világháborúhoz!

A modern redrawing of an American cartoon published in the *Brooklyn Eagle*, July 1914. The cartoon was called 'The Chain of Friendship'.

“A barátság láncolata”. Az angol feliratok fordítása: „**Szerbia:** Ha hozzám érsz, akkor....; **Ausztria:** Ha megmozdulsz, akkor.....; **Oroszország:** Ha megütöd azt a kis embert, akkor.....; **Németország:** Ha bántod a barátomat akkor,.....; **Franciaország (hátul):** Ha megütöd akkor.....; **Nagy-Britannia:** Hello ha nem”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Olvasd el az alábbi kiáltványt és válaszolj a kérdésekre!

„Népeimhez!

Leghőbb vágyam volt, hogy az Isten kegyelméből még hátralevő éveimet a béke műveinek szentelhessem és népeimet a háború áldozataitól és terheitől megóvhassam.

A gondviselés másként határozott.

Egy gyűlölettel telt ellenség üzelmei kényszerítettek, hogy a béke hosszú esztendei után kardot ragadjak monarchiám becsületének védelmére, tekintélyének és hatalmi állásának megóvására és területi épségének biztonságára.

A szerb királyság, amelyet állami létének első kezdetétől fogva egészen a legújabb időkig úgy elődeim, mint én is támogatásban és segítségben részesítettünk, gyorsan felejtő hálátlansággal már évekkel ezelőtt az Ausztria-Magyarország elleni ellenségeskedés útjára lépett.”

Melyik európai uralkodó adta ki a kiáltványt?.....

Melyik ország élén állt az uralkodó?.....

Sorolj fel 3 okot, amiért meg kell indítani a háborút!

.....

.....

.....

7. A lövészárkok háború

A kezdeti előre nyomulás után nyugaton a front hamar megmerevedett.

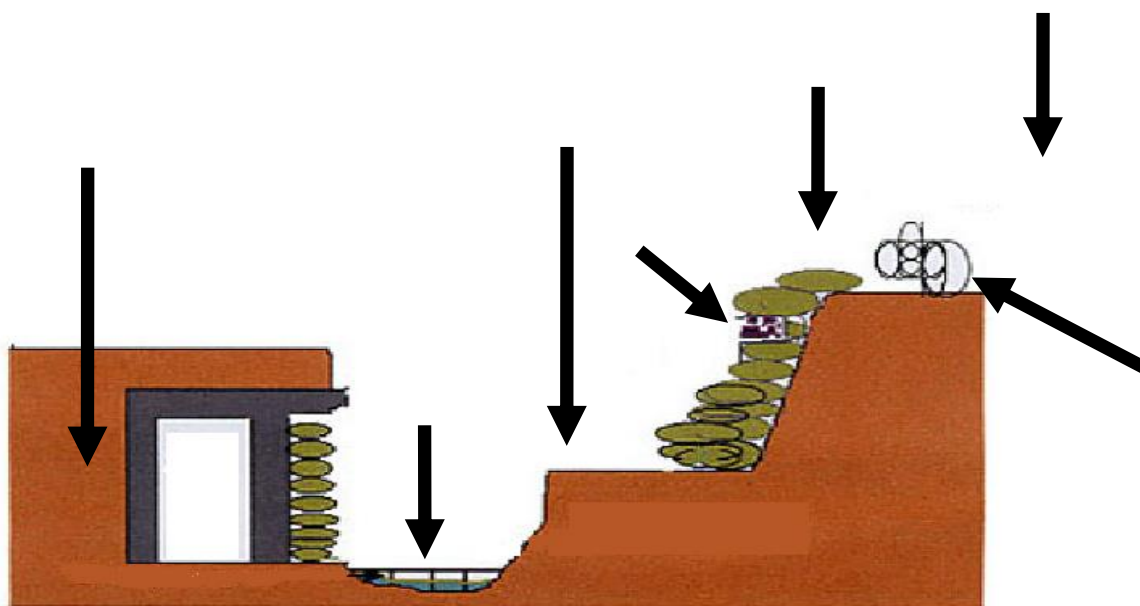
A szókeresőben tizennyolc, a háborúval kapcsolatos szót rejtettünk el, melyek a háború mindennapjaihoz kapcsolódnak. A szavak bármilyen irányban elhelyezkedhetnek! Az elrejtett szavak megkeresése után válassz ki **10 szót!** Írj hozzájuk külön lapra fogalommeghatározásokat I. világháborús szótár címmel!

I. Világháború

Ó W G M O X T Z Q S T E Ú L P
M R P É I S Á N Z S J W R W Ó
G K Á D P G Z Ö O D B M O J K
S Á T J I F G U L R E S B L Z
Y M Z C T E E Ö R L F H Á Ö S
W M R S S T F G L O O L H V I
N A L D R I A V Y Z N L M É R
H B R T K O É L P V Z Y Á S E
G Ó T N N D T C A M E C L Z P
T J E B A L T Á Q R P R L Á F
B S Z W T R J M H K E Y I R Y
Ú Y G Á R Á S Z O M U G V O Q
R E I G É L Z W I R N R N K W
Á L L Ó H Á B O R Ú F L M E U
G Á Z Á L A R C S L E Y V S T

8. Alább egy lövészárkok vázlatát látod. Írd a szavakat a megfelelő nyilakhoz!

Szőgesdrót, Mellvéd, Palló, Lópad, Lőszerpolc, Senkiföldje, Fedezék

9. Az alábbi titkos üzenetben egy katona a lövészárkok harc nélküli hétköznapjainak öt fő jellemzőjét rejtette el. Keresd meg ezeket!

DDLHAWLFDKHALFKHPATKÁNYOKSLDHFLSHGLYSHGLÉATETŰFERTŐZÉSÉSYDJG
PÉSHGÉYSHGLÖVÉSZÁROKLÁBASFHAFHROSSZÉTELEKAOSFPAJFPUNALOMAFDAS
FJAÉSFODJFPSJDP

10. A lövészárkok katonái unalmas óráikat gyakran levelek írásával töltötték melyeket hazaküldtek. A frontról írt leveleket azonban felbontották és ellenőrizték. A háborút ugyanis nagymértékben befolyásolta volna, ha a frontról nemkívánatos információk kerülnek ki.

Olvasd el a levelet! Korabeli cenzorként az a feladatod, hogy a levelet külön lapra úgy írd át, hogy az semmi olyan információt ne tartalmazzon, amely az ellenséget segíti, vagy az otthoniak hangulatát negatívan befolyásolja!

Kedves Rózám,

A Beaumont Hamel -i frontvonalban vagyunk már jó néhány hete. Az a pletyka terjedt el, hogy egy nagy támadást indítunk hamarosan. Az utóbbi napokban heves ágyútűz alatt éljük mindennapjainkat. Két további zászlóalj a West Kent és a westminster-i lövészek érkeztek erre a frontvonalra.

Az időjárás csodálatos. A múlt héten többnyire sütött a nap és végre sikerült mindent megszáritanunk. Furcsa mindennap arra gondolni, hogy talán ez a nap lesz az utolsó. A múltkor egy ifjú örszem agyát loccsantotta ki egy orvlövész. Nemsokára örségbe kell mennem. Néhányan olyan gyorsan elmennek. Hiányzol és a gyerekek is nagyon hiányoznak. Hogy vannak? Mondd meg nekik, hogy szeretem őket.

El sem tudod képzelni, milyen lehet a napokig a lövészárkokban nyomorogni. A legnagyobb bajt jelenleg a patkányok okozzák. Több száz van belőlük. Nem éheznek, hiszen rengeteg a halott. Szörnyű a büz. De próbálok nem elveszíteni a lelkesedésemet. A bajtársak fantasztikusak, sokat nevetünk és viccelődünk. Néha nem is gondolnád, hogy háború van. Az étel fejadagok megfelelőek és sok cigaretta is van. Nem mindig volt így. Lemerem fogadni, hogy a hadvezérek egyáltalán nem tudják milyen az élet a fronton, különben sokkal jobb ételt kapnánk.

1914
1918

1. forduló

Tegnap hajnalban riadó volt. Elterjedt, hogy a németek mustárgáz támadást indítottak. Gyorsan felvettük a gázmaszkunkat. Szerencsénk volt. Az országnak ezen a részén gyakoriak a reggeli ködök. Hál Istennek nem gáz volt. Igen jól fel vagyunk szerelve bármilyen támadás ellen.

Egyelőre ennyit. Remélem, hamarosan találkozunk. Alig várom, hogy ez a buta háború véget érjen. és megint újra minden normális legyen. Gyakran eltűnök azon mi ennek az egésznek egyáltalán az értelme. Tudom, hogy a Királyért és az országért harcolunk, de próbáld ezt megértetni azokkal a bajtársaimmal, akik már meghaltak.

Szeretettel

Jím

11. Készíts bármilyen kézműves technikával korabeli újságot! Válaszd ki az egyik feladatot! Külön lapra dolgozz!

a, Írj újságcikket a háború kitörésével kapcsolatban! Mutasd be a különböző országok, miért döntöttek a háborúba lépés mellett!

b, Készíts képzeletbeli interjút egy lövészárkot megjárt katonával! Mutasd be a lövészárkok mindennapjait!